

УДК 355.1-057.36(477):37.044

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕПЕРЕРВНОСТІ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

І. Зелений

IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF CONTINUITY IN THE CONTEXT OF THE MILITARY EDUCATION SYSTEM TRANSFORMATION

I. Zelenyi

У статті вивчено і проаналізовано реалізацію принципу неперервності в контексті трансформації системи військової освіти. Виявлено проблеми і чинники, які обмежують ефективне функціонування системи військової освіти: система військової освіти не може цілковито забезпечити постійний професійний розвиток військових фахівців протягом їхньої військової кар'єри та набуття нових компетентностей, необхідних для виконання завдань оборонного планування і застосування Збройних Сил іншими складовими силами оборони, не вирішено питання ефективної взаємодії з іншими структурами держав-членів НАТО. Виявлено основні причини виникнення цих проблем: використання застарілих підходів та принципів у формуванні структури та змісту військової освіти, відсутність ефективної багаторівневої системи професійної військової освіти, недостатній рівень координації під час підготовки військових фахівців, невідповідність змісту військової освіти сучасному досвіду бойової та оперативної підготовки, неінтегрованість системи військової освіти із системою управління кар'єрою та інші. Основними завданнями перетворення системи військової освіти сьогодні є створення багаторівневої системи професійної військової освіти, організація централізованої підготовки офіцерів на рівні оперативного та стратегічного керівництва, оновлення змісту військової освіти, розроблення та впровадження оновлених освітніх програм для формування нового стилю військового лідерства, доброчесності та підвищення практичної підготовки, забезпечення реалізації принципу «освіта продовж усієї військової кар'єри» та інші.

Реалізація принципу неперервної освіти в контексті трансформації системи військової освіти передбачає постійне підвищення кваліфікації та розвиток особового складу протягом усієї їхньої військової кар'єри, що передбачає регулярне оновлення знань та навичок, вивчення сучасних стратегій і технологій, адаптацію до нових викликів у галузі оборони та безпеки. Це може включати у себе курси підвищення кваліфікації, тренінги, симуляційні вправи, а також активну участь у військових навчаннях та міжнародних проєктах. Підходи до навчання та набуття нових знань повинні бути індивідуалізованими і враховувати специфіку кожної військової спеціальності. Готовність до навчання та адаптації є ключовою складовою успішної реалізації принципу неперервності у контексті трансформації системи військової освіти. Це дозволяє військовим фахівцям ефективно впроваджувати нові стратегії та технології, вдосконалювати свої навички відповідно до змін у загрозах та вимогах сучасного військового середовища.

Ключові слова: неперервна освіта, принципи навчання, система освіти, професійна військова освіта, стандарти НАТО, вищі військові навчальні заклади, система підготовки.

The article examines and analyzes the implementation of the principle of continuity in the context of transformation of the military education system. The author identifies the problems and factors that limit the effective functioning of the military education system: the military education system cannot fully ensure the continuous professional development of military specialists throughout their military career and the acquisition of new competencies necessary to perform defense planning tasks and the use of the Armed Forces by other components of the defense forces, and the issue of effective interaction with other structures of NATO member states has not been resolved. The main reasons for these problems are identified: the use of outdated approaches and principles in shaping the structure and content of military education, the lack of an effective multi-level system of professional military education, insufficient coordination in the training of military specialists, the inconsistency of the content of military education with modern combat and operational training experience, the lack of integration of the military education system with the career management system, and others. The main tasks of transforming the military education system today are to create a multi-level system of professional military education, organize centralized training of officers at the level of operational and strategic leadership, update the content of military education, develop and implement updated educational programs to form a new style of military leadership, integrity and improve practical training, ensure the implementation of the principle of "education throughout the military career", etc.

The implementation of the principle of lifelong learning in the context of the transformation of the military education system implies continuous professional development and development of personnel throughout their military career, which involves regular updating of knowledge and skills, studying modern strategies and technologies, and adapting to new challenges in the field of defense and security. This may include refresher courses, training, simulation exercises, and active participation in military exercises and international projects. Approaches to learning and acquiring new knowledge should be individualized and take into account the specifics of each military specialty. Readiness for learning and adaptation is a key component of the successful implementation of the principle of continuity in the context of the transformation of the military education system. This allows military professionals to effectively implement new strategies and technologies, improve their skills in line with changes in threats and requirements of the modern military environment.

Keywords: continuing education, principles of education, education system, professional military education, NATO standards, higher military educational institutions, training system.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Зі зміною часу помітно змінюються вимоги та завдання, що стоять перед Збройними Силами України. Військова освіта як базовий інститут країни має оперативно реагувати на нові виклики та гнучко трансформуватися. Це особливо актуально у контексті підготовки висококваліфікованого кадрового потенціалу української армії та досягнення високого рівня операційної сумісності з альянсовими структурами країн-членів НАТО, відповідно до стандартів та процедур альянсу (Про національну безпеку України, 2018).

У цьому контексті особливо значущим стає розвиток військової освіти, що включає в себе набуття військовими фахівцями нових професійних компетентностей протягом усієї їхньої кар'єри. Оновлена концепція трансформації системи військової освіти визначає нову структуру, зосереджену на створенні багаторівневої системи професійної військової освіти згідно із стандартами НАТО та передовими практиками.

Ця концепція є фундаментом для розробки вітчизняної політики військової освіти в Україні, базованої на принципі неперервного навчання протягом життя. Сучасний військовослужбовець має бути максимально мотивованим постійно працювати над власним саморозвитком та отримувати освіту в вищих військових навчальних закладах або курсах професійної військової освіти. Новий алгоритм здобуття військової освіти розроблений з урахуванням тісного взаємозв'язку та взаємозалежності між рівнем освіти та кар'єрним зростанням військовослужбовця.

Зважаючи на це, а також ураховуючи зміни в сучасних загрозах, стратегіях оборони, а також у використанні технологій та методів ведення війни, актуальною постає необхідність постійного вдосконалення підготовки військових, зокрема під час неперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Колектив авторів у складі В. Клачка, С. Білявця, О. Діденка, Ю. Дем'янюка (Клачко та ін., 2022) дійшли висновку, що трансформація військової освіти в контексті виконання стандартів НАТО передбачає створення єдиної уніфікованої системи підготовки персоналу для сил оборони, з урахуванням досвіду держав-членів НАТО та досягнення сумісності зі збройними силами цих країн. Автори також здійснили аналіз систем професійної військової освіти країн-членів НАТО, виявили схожі та відмінні риси у підходах до поєднання професійної військової підготовки та освіти, а також у термінах отримання освіти чи проходження підготовки. З'ясували, що для України та європейських країн-членів НАТО спільним є використання системи європейських кредитів (ECTS) в освітніх програмах, яка передбачає трирівневу систему вищої освіти (Клачко та ін., 2022). Р. Бакуменко (2020) здійснив аналіз проблеми становлення та розвитку професійної компетентності офіцерів, що працюють у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення, у контексті психологічних та педагогічних наук. У його дослідженні цей аспект розглядається як система науково сформованих правил і методів навчання, сприяючи інтеграції теоретичного, методологічного та методичного підходів (Бакуменко, 2020). В. Мірненко, Д. Вітер і В. Оліферук (Мірненко та ін., 2023) визначили ключові тенденції та перспективи розвитку системи військової освіти в Україні у контексті завдань, визначених нормативно-правовими актами, які закріплюють мету та завдання її трансформації. Автори висвітлили взаємозв'язок між основними структурними компонентами системи військової освіти на відповідних її рівнях, а також підкреслили необхідність створення нового інструменту державного регулювання у сфері військової освіти. Цим інструментом розглядається система патронажу держав-членів НАТО над військовими навчальними закладами системи Міністерства оборони України (Мірненко та ін., 2023). А. Бондаренко і Д. Пікус (Бондаренко & Пікус, 2023) узагальнили досвід вищих військових навчальних закладів щодо інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, які призвані за мобілізацією. Автори зазначають, що сьогодні у вищих військових навчальних закладах активно розробляються та впроваджуються спеціалізовані навчальні програми, до освітнього процесу

залучаються викладачі-практики, впроваджуються інноваційні методи та технології з урахуванням індивідуальних потреб та рівня підготовки мобілізованих офіцерів (Бондаренко & Пікус, 2023).

Разом з тим, залишаються не достатньо розробленими питання реалізації принципу неперервної освіти у контексті трансформації системи військової підготовки.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі реалізації принципу неперервності в контексті трансформації системи військової освіти. Основним **завданням** дослідження є визначення ключових аспектів та важливих етапів впровадження цього принципу, зокрема, його ролі у підвищенні кваліфікації військового персоналу, адаптації до сучасних викликів та впровадження інновацій у військову освіту.

Виклад основного матеріалу статті. Результати аналізу глобальних тенденцій та досвіду провідних країн-членів НАТО з трансформації військової освіти в умовах стрімкої зміни форм, методів і засобів ведення бойових дій та збройної боротьби, а також стану системи військової освіти, свідчать про наявність проблем і чинників, які обмежують ефективне функціонування системи військової освіти. Ці проблеми виникають внаслідок нових викликів, які стали актуальними для суспільства, держави, Збройних Сил та інших компонентів сил оборони.

Чинна система військової освіти сьогодні не може цілковито забезпечити постійний професійний розвиток військових фахівців протягом їхньої військової кар'єри та набуття нових компетентностей, необхідних для виконання завдань оборонного планування і застосування Збройних Сил іншими складовими силами оборони. Також не вирішено питання ефективної взаємодії з іншими структурами держав-членів НАТО (Сиротенко & Артамощенко, 2021).

Основні причини виникнення цих проблем включають використання застарілих підходів та принципів у формуванні структури та змісту військової освіти, недосконалий прогноз її розвитку, відсутність ефективної багаторівневої системи професійної військової освіти, відсутність взаємосумісності структур військової освіти зі структурами держав-членів НАТО, недостатній рівень координації під час підготовки військових фахівців, невідповідність змісту військової освіти сучасному досвіду бойової та оперативної підготовки, неінтегрованість системи військової освіти із системою управління кар'єрою тощо (Кабінет Міністрів України, 2022а).

Ураховуючи ці проблемні моменти, подальший розвиток системи військової освіти вимагає трансформації через визначення нових підходів до формування структури та змісту. Це дозволить забезпечити ефективну реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в НАТО та Європейському Союзі, а також забезпечити Збройні Сили та інші сили оборони висококваліфікованими, мотивованими та освіченими кадрами (Полторака, 2018).

Установлено, що основними завданнями перетворення сьогодні є створення багаторівневої системи професійної військової освіти, відповідної стандартам НАТО та кращим практикам, забезпечення взаємосумісності

структури освіти для військових фахівців з аналогічними структурами країн-членів НАТО та організація централізованої підготовки офіцерів на рівні оперативного та стратегічного керівництва, а також оновлення змісту військової освіти (Кабінет Міністрів України, 2022а).

Додатково зазначимо, що важливими є розроблення та впровадження оновлених освітніх програм для формування нового стилю військового лідерства, доброчесності та підвищення практичної підготовки, враховуючи потреби інтеграції в НАТО та наявний уже досвід ведення бойових дій. Важливо також забезпечити реалізацію принципу «Освіта упродовж усієї військової кар'єри» та активізувати впровадження сучасних інформаційних та дистанційних технологій в освітній процес (Військова освіта та наука, 2023).

Оптимізація та уніфікація організаційно-штатної структури вищих військових навчальних закладів та підвищення рівня підготовленості науково-педагогічних працівників є також важливими аспектами. Забезпечення військовослужбовців достатнім рівнем володіння іноземними мовами для участі в міжнародних заходах та операціях, а також впровадження відповідальності стейкхолдерів за якість освіти становлять важливий вимір. Вагомими елементами є впровадження сучасних зразків озброєння та військової техніки у навчальний процес та розширення партнерської співпраці з військовими навчальними закладами країн-членів НАТО та Європейського Союзу (Самченко, 2024)).

У ході наукового пошуку встановлено, що реалізація принципу неперервної освіти в контексті трансформації системи військової освіти є важливим етапом у вдосконаленні підготовки кваліфікованих військових. Цей принцип передбачає постійне підвищення кваліфікації та розвиток особового складу протягом усієї їхньої військової кар'єри.

У новому парадигматичному підході до військової освіти неперервна освіта охоплює не лише період базової підготовки, а й має реалізовуватися протягом усієї службової діяльності. Це передбачає регулярне оновлення знань та навичок, вивчення сучасних стратегій і технологій, адаптацію до нових викликів у галузі оборони та безпеки.

Зазначимо, що у сучасному контексті перетворення системи військової освіти виникає потреба у більш глибокому і системному розумінні концепції неперервної освіти. Нова парадигма військової освіти визначає неперервну освіту як невід'ємну частину професійного розвитку офіцерів на різних освітніх і професійних рівнях. Цей підхід визнає, що освіта не обмежується лише базовим етапом навчання, але стає неперервним інструментом для забезпечення сталого розвитку військових в умовах невизначеності та швидких змін військового середовища (Що таке професійна військова освіта?, 2022).

Варто зазначити, що цей підхід передбачає систематичне оновлення та поглиблення знань, вивчення інноваційних стратегій та передових технологій, а також вміння адаптуватися до сучасних викликів у галузі оборони та безпеки. На наше переконання, реалізація принципу неперервної освіти має ураховувати потребу військових у постійному підвищенні кваліфікації та вдосконаленні

навичок протягом усього терміну їхньої служби. Зазначений принцип визначає освіту як ключовий фактор для успішної адаптації до змін у стратегіях, тактиках та технологіях, що виникають у контексті еволюції загроз і вимог безпекового оточення. Розуміння неперервної освіти як невід'ємної складової службової діяльності визнає важливість розвитку самовдосконалення та професійної експертизи. Такий підхід допомагає формувати офіцерський склад, який готовий ефективно реагувати на зміни у сучасному воєнному середовищі та впроваджувати передові підходи до вирішення завдань національної безпеки (Вітченко & Осьодло, 2019).

Окремо необхідно наголосити на тому, що реалізація принципу неперервності вимагає розробки і впровадження системи освіти впродовж військової кар'єри, що охоплює весь спектр військових спеціальностей. Це може включати у себе курси підвищення кваліфікації, тренінги, симуляційні вправи, а також активну участь у військових навчаннях та міжнародних проєктах. Необхідність упровадження таких форм роботи підтверджується переліком завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти, а саме: розроблення каталогу курсів професійної військової освіти та курсів підвищення кваліфікації військовослужбовців, державних службовців і працівників Збройних Сил, визначення послідовності їх опанування, періодичності та строків проведення. Разом з тим у зазначеному переліку визначено і таке завдання, як розширення переліку курсів підвищення кваліфікації військовослужбовців, державних службовців і працівників Збройних Сил, які проводяться з використанням технологій дистанційного навчання (Кабінет Міністрів України, 2022b).

У рамках стратегічної трансформації системи військової освіти, реалізація принципу неперервної освіти стає складною, але вельми важливою задачею. Цей принцип визнає освіту як постійний процес, що охоплює всі етапи військової кар'єри та вимагає системної підготовки військового персоналу до викликів та новацій у сфері оборони та безпеки.

У військовому контексті, розробка системи неперервного навчання вимагає комплексного підходу. Вона полягає у створенні та імплементації програм, що охоплюють широкий спектр військових спеціальностей. Це означає, що підходи до навчання та набуття нових знань мають бути індивідуалізованими і враховувати специфіку кожної військової спеціальності (Зелений, 2023). Важливою частиною реалізації принципу є впровадження курсів підвищення кваліфікації. Ці курси мають відповідати актуальним потребам та вимогам у сфері оборони і безпеки, а також урахувати інноваційні стратегії та технології. Тренінги та симуляційні вправи можуть бути використані для практичного засвоєння нових навичок та стратегій, забезпечуючи підвищення рівня готовності особового складу до відповіді на сучасні виклики. Активна участь у військових навчаннях та міжнародних проєктах є необхідним елементом неперервної освіти. Це дозволяє військовим взаємодіяти з партнерами, обмінюватися досвідом та вивчати передові практики у галузі безпеки та оборони. Все це спрямовано на створення адаптивного і висококваліфікованого

Зелений І. Реалізація принципу неперервності у контексті трансформації системи військової освіти

військового персоналу, здатного ефективно реагувати на нові загрози і завдання в сучасному військовому середовищі.

Зазначимо, що постійна готовність до навчання та адаптації є ключовою складовою успішної реалізації принципу неперервності у контексті трансформації системи військової освіти. Це дозволяє військовим фахівцям ефективно впроваджувати нові стратегії та технології, вдосконалювати свої навички відповідно до змін у загрозах та вимогах сучасного військового середовища. У контексті військової освіти реалізація принципу постійного навчання та адаптації до змін навколишнього середовища визначається як важлива стратегічна складова, що вимагає від військових фахівців постійної готовності до освоєння нових знань та вмій протягом усієї військової кар'єри. Цей принцип визнає необхідність навчання не лише на етапі базової підготовки, але й протягом усієї служби з урахуванням постійних змін у загрозах та вимогах, які висуваються до сучасних оборонних та безпекових систем.

Ключовим елементом успішної реалізації цього принципу є готовність військових фахівців до навчання, адаптації та впровадження нових стратегій та технологій. Ця готовність базується на постійному прагненні до самовдосконалення та розвитку і має формуватися ще на початкових рівнях здобуття військової освіти. Військові фахівці мають виявляти готовність удосконалювати свої знання та навички відповідно до змін у військовій та безпековій стратегії, а також у контексті еволюції сучасних загроз. Цей підхід передбачає не лише реагування на наявні виклики, але й активне пристосування до нових обставин та інновацій. Військові фахівці мають здатність самостійно аналізувати зміни в геополітичному та військовому середовищі, визначати нові підходи та ефективно впроваджувати їх у свою діяльність.

Цей принцип у військовому контексті, і також підкреслює важливість розвитку та вдосконалення особистих та лідерських навичок військових фахівців. Вони мають бути здатні керувати та мотивувати підлеглих, адаптуватися до різноманітних сценаріїв ведення операцій та ефективно співпрацювати в рамках об'єднаних сил. Отже, реалізація цього принципу вимагає не лише технічної компетентності, але й психологічної готовності до постійного самовдосконалення й адаптації, що в сукупності формує освічений, гнучкий та висококваліфікований військовий персонал.

Таким чином, реалізація принципу неперервності в системі військової освіти сприяє створенню гнучкої та адаптивної системи, яка відповідає вимогам сучасної безпекової ситуації та забезпечує високий рівень підготовки військових. Реалізація принципу неперервності в системі військової освіти є ключовим аспектом стратегічної трансформації, спрямованої на створення гнучкої та адаптивної освітньої системи, яка здатна ефективно відповідати на сучасні виклики в галузі безпеки. Ця реформа спрямована на забезпечення високого рівня підготовки військовослужбовців, який відзначається не лише технічною компетентністю, але й готовністю до постійного навчання, адаптації та вдосконалення.

У зазначеному контексті, неперервна освіта охоплює не лише період базової підготовки, але й має реалізовуватися впродовж усієї служби і кар'єрного зростання (Боярська-Хоменко, 2023). Це передбачає регулярне оновлення знань і навичок відповідно до змін у стратегіях оборони, сучасних технологіях та викликах безпеки. Військові мають виявляти готовність систематично підвищувати свою кваліфікацію, брати участь у спеціалізованих тренінгах, симуляційних вправах та військових навчаннях.

Важливим аспектом є не лише оволодіння новими технічними знаннями і засобами, але й розвиток критичного мислення, стратегічного планування та лідерських навичок. Постійна готовність до навчання й адаптації є важливою умовою успішної реалізації принципу, оскільки дозволяє військовим фахівцям ефективно реагувати на нові виклики, які виникають у галузі оборони та безпеки.

Така система неперервної освіти також ураховує інновації у військовому мистецтві, впроваджуючи передові методи та стратегії, які дозволяють оптимально використовувати ресурси та забезпечувати високий ступінь готовності до дій у різних сценаріях воєнних конфліктів.

Отже, реалізація принципу неперервності в системі військової освіти є не лише технічним завданням, але і стратегічним підходом до формування гнучкої, адаптивної та високопрофесійної освітньої системи, спроможної ефективно відповідати на сучасні виклики та завдання в галузі національної безпеки.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Чинна система військової освіти стикається з численними викликами, які обмежують можливості постійного професійного розвитку та набуття нових компетентностей військових фахівців упродовж їхньої кар'єри. Аналіз причин цих проблем вказує на застосування застарілих підходів та принципів, відсутність системної стратегії розвитку, відсутність координації та взаємосумісності структур військової освіти з аналогічними структурами НАТО, а також недостатню інтеграцію до системи управління кар'єрою. Реалізація принципу неперервної освіти виявляється ключовим кроком у вирішенні цих проблем. Вона передбачає постійне підвищення кваліфікації та розвиток особового складу протягом усієї їхньої кар'єри. Значущим елементом впровадження цього принципу є готовність військових фахівців до навчання, взаємодії з новими стратегіями та технологіями, а також активна роль власного самовдосконалення. Цей підхід передбачає аналіз змін у військовому середовищі та активне адаптування до нових обставин і інновацій. Зокрема, важливою є не лише технічна компетентність військових фахівців, але і готовність до постійного самовдосконалення, адаптації до різноманітних сценаріїв та ефективної співпраці в рамках об'єднаних сил.

Серед напрямів подальших досліджень ми вбачаємо з'ясування педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до неперервного професійного розвитку, а також розробку відповідного навчально-методичного комплексу для реалізації ідеї освіти впродовж військової кар'єри.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бакуменко, Р. О. (2020). Розвиток професійної компетентності офіцерів інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-тактичного рівня як психолого-педагогічна проблема. *Інноваційна педагогіка*, 1(22), 81–87. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/22-1.18>
- Бондаренко, А. П., & Пікус, Д. Л. (2023). Інтенсивна перепідготовка офіцерів запасу, що призвані за мобілізацією: Досвід, виклики, перспективи. *Теорія та методика навчання та виховання*, (55), 7–17. <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.01>
- Боярська-Хоменко, А. В. (2023). Реалізація програм освіти дорослих у воєнний і повоєнний час. У: *Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи* (с. 61–65). ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
- Військова освіта та наука*. (2023). Міністерство оборони України. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/>
- Вітченко, А. О., & Осьодло, В. І. (2019). Розвиток системи вищої військової освіти України в контексті сучасних трансформаційних змін. *Наука і оборона*, 7(2), 44–50. <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-7-2-44-50>
- Зелений, І. І. (2023). Ключові компоненти неперервного професійного зростання офіцерів. *Теорія та методика навчання та виховання*, 55, 52–62. <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.05>
- Кабінет Міністрів України. (2022a). Концепція трансформації системи військової освіти. *Про трансформацію системи військової освіти* : Постанова КМУ № 1490-2022-п <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2022b). Перелік завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти : Додаток до Концепції. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/103/f6196n416.docx>
- Клячко, В., Білявець, С., Діденко, О., & Дем'янюк, Ю. (2022). Стан проблеми та перспективи трансформації військової освіти в контексті реалізації стандартів НАТО. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 28(1.1), 90–104. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v28i1.958>
- Мірненко, В., Вітер, Д., & Оліферук, В. (2023). Трансформація системи військової освіти: основні тенденції та перспективи. *Військова освіта*, (2(48)), 9–17. <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-48/9-17>
- Полторацький, С. Т. (2018). Трансформація системи військової освіти України на шляху до досягнення стандартів НАТО. *Наука і оборона*, (2), 3–10. <http://nio.nuou.org.ua/article/view/163726/211276>
- Про національну безпеку України, Закон України № 2469-VIII (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
- Самченко, В. (2024, 23 січня). *Стандарти НАТО: безперервна освіта від лейтенантів до генералів*. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. <https://nuou.org.ua/u/news/standarti-nato-bezperervna-osvta-ud-lejtenantiv-do-generaliv.html>
- Сиротенко, А. М., & Артамощенко, В. С. (2021). Набуття сумісності військової освіти і підготовки кадрів сил оборони на засадах якості. Національні вимоги і стандарти НАТО. *Наука і оборона*, 1, 48–53.
- Що таке професійна військова освіта?* (2022). Міністерство оборони України. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/shho-take-profesijna-vijskova-osvita.html>

REFERENCES

- Bakumenko, R. O. (2020). Development of professional competence of further informational-analytical assistance officers as a psychological-pedagogical problem. *Innovate Pedagogy*, 1(22), 81–87. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/22-1.18> [in Ukrainian]
- Bondarenko, A. P., & Pikus, D. L. Intensive training of reserve officers called upon mobilization: experience, challenges, perspectives. *Teorija ta metodika navchannja ta vihovannja [Theory and methods of teaching and education]*, (55), 7–17. <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.01> [in Ukrainian]
- Boiarska-Khomenko, A. V. (2023). Implementation of adult education programs in wartime and postwar times. In: *Adult education: global trends, Ukrainian realities, and prospects* (c. 61–65). H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Military education and science*. (2023). Ministry of Defence Ukraine. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/> [in Ukrainian]
- Vitchenko, A. O., & Osodlo, V. I. (2019). Development of the higher military education system of Ukraine in the context of modern transformational changes. *Science and Defence*, 7(2), 44–50. <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-7-2-44-50> [in Ukrainian]
- Zelenyi, I. I. (2023). Key components of continuous professional growth of officers. *Teorija ta metodika navchannja ta vihovannja [Theory and methods of teaching and education]*, (55), 52–62. <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.05> [in Ukrainian]
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022a). The concept of transformation of the military education system. *On the transformation of the military education system: Resolution of the CMU № 1490-2022-П* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022b). List of tasks and measures for the implementation of the Concept of transformation of the military education system: Appendix to the Concept. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/103/f6196n416.docx> [in Ukrainian]
- Klachko, V., Biliavets, S., Didenko, O., & Demianiuk, Yu. current state, problems, and prospects for transforming military education in the context of implementing NATO standards. *Collection of scientific works of the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences*, 28(1.1), 90–104. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v28i1.958> [in Ukrainian]
- Mirnenko, V., Viter, D., & Oliferuk, V. (2023). Transformation of the military education system: main trends and prospects. *Viiskova osvita [Military education]*, (2(48)), 9–17. <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-48/9-17> [in Ukrainian]
- Poltorak, S. T. (2018). Transformation of the military education system of Ukraine on the way to achieving NATO standards. *Science and Defence*, (2), 3–10. <http://nio.nuou.org.ua/article/view/163726/211276> [in Ukrainian]
- On national security of Ukraine, Law of Ukraine № 2469-VIII (2018) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian]
- Samchenko, V. (2024, January 23). *NATO standards: continuous education from lieutenants to generals*. The National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskiyi. <https://nuou.org.ua/u/news/standarti-nato-bezperervna-osvta-vd-lejtenantv-do-generalv.html> [in Ukrainian]
- Syrotenko, A. M., & Artamoshchenko, V. S. (2021). Achievement of interoperability of military education and training of defence forces on the basis of quality. National requirements and NATO standards. *Science and Defence*, (1), 48–53. <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2021-14-1-48-53> [in Ukrainian]
- What is professional military education?* (2022). Ministry of Defense of Ukraine. <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/shho-take-profesijna-vijskova-osvita.html> [in Ukrainian]

Зелений І. Реалізація принципу неперервності у контексті трансформації системи військової освіти

Зелений Ігор Ігорович,
здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти кафедри освітології та
інноваційної педагогіки, Харківський
національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Zelenyi Ihor,
PhD student at the Department of Educology
and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda
Kharkiv National Pedagogical University
Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-2115-5696>

e-mail: zeleniy.880218@ukr.net